

Noi descoperim, promovăm și ocrotim copiii talentați

COPII EUROPEI

Primul ziar transfrontalier al copiilor. Apare din august 1997

nr. 2 (50), 2022 On-line

ISSN: 2345-1564

The Children of Europe*Les Enfants de l'Europe*Europas Kinder* I bambini dei Europa* Дету Европы

Ziarul „Copiii Europei” – un sfert de veac

Ziarul „Copiii Europei”, proiect al jurnalistei Renata Verejanu, salutat de junii jurnaliști, voluntari de la Organizația Mondială a Copiilor Talentați, a fost o bombă în mass-media din tânărul stat, care-și proclamase independența. Ziarul „Copiii Europei” a plăcut la copii, în calitatea sa de ziar independent, și în scurt timp a obținut personalitate juridică - primul ziar pentru copii, editat de copii, gestionat de copii, cu un Colegiu de Redacție integral compus din copii talentați din diferite țări... Primii, unici, originali... Înregistrat la Ministerul de Justiție din Moldova în august 1997, primul ziar pentru copii, editat în limba română și engleză (Newspaper Children of Europe), cu suplimentul „Cluburile Consiliului Europei”, Ziarul „Copiii Europei” e primul ziar cu statut de ONG, unde toată echipa muncește dezinteresat. În prezent, primul ziar transfrontalier al copiilor apare online, trimestrial, în speranța că vom reveni cât de curând la editarea și pe suport de hârtie.

Hai la muncă, popor tânăr, zise jurnalista Renata Verejanu... și primul număr editat color, pe hârtie offset, cu un tiraj de 5000 de exemplare, a fost lansat la Conferința Europeană a Junilor Jurnaliști, la Năvodari, România...

Istoric. August 1997... Moldova... Piersici, nectarine, abricosi, pepene verde, pepene galben, porumb bun de fiert... Atât de multe pe care le-ai dori și atât de mică puterea de cumpărare în tânărul nostru stat...

Și poeta Renata Verejanu veni să ne bucure altfel - cu un proiect mass-media nou, unic și la fel de curios ca și celelalte proiecte ale domniei sale: Ziarul „Copiii Europei”, primul ziar independent al copiilor, primul ziar transfrontalier, primul ziar al copiilor care se luptă cu corupția, primul ziar pentru copii editat de copii... Ideea veni din imposibilitatea de a edita lunar, precum ne-am propus, Revista „Micul Prinț”, publicație color, pe hârtie de cea mai înaltă calitate, deci o revistă editarea căreia costă. În speranța că tipărirea ziarului ne va costa mai puțin, când nu va apărea revista, va apărea, cel puțin ziarul, am intrat pe undă creatiei.

Din primul număr, Ziarul „Copiii Europei” a plăcut nespun de mult tinerei generații, și deveni o publicație aparte. Aceeași mână de juni jurnaliști care făceau Revista „Micul Prinț”, trebuiau să facă și Ziarul „Copiii Europei”, după lecțiile de la școală, să muncească dezinteresat. Ambele publicații promovau politicile Consiliului Europei, drepturile copilului, și, aflând că la Chișinău vine Daniel Tarschys, Secretarul General al Consiliului Europei, am dorit să ne lăudăm

cu publicațiile noastre unice, independente, făcute de câțiva adolescenți pe munca noastră, pe banii noștri, cunoscând că în nici o altă țară din Europa așa ceva nu se edita. S-a muncit intens și am reușit. Primul număr al Ziarului „Copiii Europei” a văzut lumina tiparului în august 1997, deci, acum un sfert de veac. Ziarul a fost lansat la Năvodari, (la una dintre edițiile Primei Conferințe Europene a Junilor Jurnaliști, pe care noi o desfășurăm din 1995), în prezența a nouă mii de elevi și profesori din toate județele României, din Ucraina, Bulgaria, Iugoslavia, Republica Moldova. Oaspetele lansării originalei și nespun de necesare publicații pentru copii și adolescenți a fost chiar dl Emil Constantinescu, președintele României.

Minunatele proiecte: Revista „Micul Prinț”, Ziarul „Copiii Europei”, Prima Conferință Europeană a Junilor Jurnaliști, Festivalul-Concurs Internațional al Talentelor Lumii „Micul Prinț” au creat prestigiu Republicii Moldova pe toate continentele. Deoarece la aceste proiecte participau cei mai mulți copii din partea dreaptă a Prutului, căci și acolo nimic așa ceva nu era la acel timp, - ne-am văzut nevoiți să transferăm și să implementăm aceste proiecte câțiva ani în România, susținând astfel statutul român la integrarea sa în Uniunea Europeană. Ca mulțumire, statul român finanța multe alte publicații de la Chișinău, pe care puțin cine dintre copiii țării le citea. Noi nu aveam timp să ne întristăm, lansam

noi și noi proiecte, și făceam minuni pentru a supraviețui în această lume a capitalismului sălbatic.

Am putea să înșirăm aici zeci și sute de nume de copii, care au fost lansați de Ziarul „Copiii Europei”. O să-i numim pe cei mai activi juni jurnaliști. Cătălina Codreanu, azi face master la Barcelona, a fost aleasă mascota Ziarului „Copiii Europei”. Redactorul, șeful ziarului au fost, pe rând, elevii Vitalie Dvorean, apoi Lilia Brumar, Alina Draganca, Carolina Alexandru, Victor Rusu, Radu Codreanu... Când au plecat la facultate am preluat eu și Ziarul „Copiii Europei”, și Agenția de Presă a Junilor Jurnaliști „AMP-Internațional” – prea frumoase proiecte mass-media, cu statut

de ONG, ca să le dăruim tristeții perioadei de tranziție. Or, e timpul ca Moldova să se bucure, să prețuiască, să se laude cu asemenea proiecte.

La Mulți Ani! Ziarului „Copiii Europei”,

La Mulți Ani! colegiului de redacție,

La Mulți Ani! cititorilor noștri dragi,

La Mulți Ani! Mascotei,

La Mulți Ani! Editorului, autorului și realizatorului proiectului...

Daniel VEREJANU,
cronicar

Adresa redacției: Chișinău, str. Pușkin 24, tel. 22-66-75

Festivalul Internațional de Poezie „Renata Verejanu”

tă, Eseu, Traduceri, Compoziție, Poezia în viziunea artiștilor plastici), prin spațiul geografic cuprins (or, la cele nouă ediții ale festivalului au participat deja peste o mie de oameni de creație din diferite generații din Australia, Bulgaria, Canada, Danemarca, Franța, Germania, Austria, Italia, Macedonia de Nord, Albania, Olanda, Federația Rusă, Spania, SUA, Turcia, Ucraina, România, Republica Moldova).

Potrivit datelor biobibliografice, Festivalul nu și-a stopat activitatea nici în perioadă de pandemie, Măria

Festivalul Internațional de Poezie „Renata Verejanu”, devenit o frumoasă tradiție, a ajuns la ediția a IX, desfășurată de la 1 martie până la 31 august 2022, la Sărbătoarea Națională a Limbii, mai multă lume talentată bucurându-se de Spectacolul de Gală și Decernarea Premiilor acestei ediții. Cea de-a IX-a ediție a reunit la Chișinău (în Sala cu Oglinzi a Preturii Ciocana) poeți, esești, artiști/declamatari, traducători, compozitori, interpreți, artiști plastici din diferite generații. Ediția din acest an a festivalului s-a produs online pentru participanții din Germania, Italia, Australia, Canada și cu prezența fizică a participanților din mai multe orașe din România, Republica Moldova și Danemarca

Conform Regulamentului Festivalului, proiectul a fost lansat în 2014 de Academia Europeană a Societății Civile în parteneriat cu Institutul de Filologie al AȘM, Compania „Teleraudio-Moldova” și APL, pentru a susține creația scriitoarei care lipsește cu desăvârșire din librăriile și bibliotecile din țară. În scurt timp festivalul a devenit un bun al oamenilor de creație din diasporă și al îndrăgostiților de frumos din spațiul limbii române. Festivalul se deosebește de alte proiecte din domeniu prin durata de desfășurare de jumătate de an (de la 1 martie până la 31 august), prin etapele sale (locale, raionale, municipale, naționale și, în final, etapa internațională), prin cele șase secțiuni de concurs (Poezie de autor, Poezie recita-

ta, Poezia, fiind pe linia întâi a proceselor culturale, educaționale din țară, promovând tinerele talente. Analizând lucrările celor peste 100 doritori de a se înscrie în concurs, juriul internațional (în persoana academicienilor Ioan Aurel Pop, Eugen Doga, Ion Druță, Mihai Cimpoi, a scriitorilor Alex Ștefănescu și Romeo Tarhon de la București, Iurie Colesnic și Tudor Palladi de la Chișinău), a evidențiat cele mai bune lucrări. Actuala ediție a forumului artistic a oferit 10 trofee, 12 medalii, peste 40 de diplome. Trofee, medaliile, diplomele au fost înmânate învingătorilor de poetul Romeo Tarhon, președintele juriului ediției a IX, istoricul literar și poetul Tudor Palladi, membru al juriului, Sinilga Școlnic, pretorul sectorului Ciocana și exegetul blagian Daniel Verejanu, director al festivalului. Printre premianții ediției a IX-a îi vom evidenția: compozitoarea Olga Mațarin-Trudov, șefă de catedră (Colegiul Pedagogic „Alexei Mateevici”), și Mihai Racu (secțiunea „Compoziție”), profesoarele Eugenia Zabolica (Bălți) și Svetlana Grigoriev (Codru), secțiunea „Traduceri”; Premiul I, Xenia Gherlovan, micuța de la Drochia, Premiu II Olivia Carabulea, Diplomă de Onoare Elena Lungu și Nicoleta Rotăreanu, toate la secțiunea „Recital”, Ina Stana Rebigan, artist plastic din Giurgiu, secțiunea „Poezia în viziunea artiștilor plastici”. La secțiunea „Eseu”, Premiul I și trofeul le-a obținut scriitorul Ovidiu Bufnilă (România), diplome de onoare au primit Vlada Sîrghi, Adriana Rogac, Maria Caraulan, Corina NOUR, toți elevi din capitală. Secțiunea „Poezie de autor, poezie dedicată” a avut cei mai mulți participanți, oferindu-se și cele mai multe premii, bucurând poeți de pe diferite meridiane, din diferite generații, atât începători cât și profesioniști: Tudor Palladi, Marioara Vișan, Iași, în prezent, Italia, Mirela Grigore, Râmnicu Sărat, Georgeta Lipovanciu, Natalia Bradu, Bălți, în prezent, Italia, Petru Rotaru, Natalia Mazîlu Miron,

de la Varatic, Anatol Caraman, Mereni, Anenii Noi, Valentina Mitrofan Moșneaga, Italia, Mihai Ianachevici, Victoria Maria Pripion, Buzău, Petru Hasnaș, Andreea Arsene, Danemarca, Ion Prîsăcaru, Geta Stan, Piatra Neamț, Ciprian Vestemean, Blaj, Ludmila Maciuga, Italia, Adrian Moroșan, Sibiu, Radu Botiș, Nadia Urian, Maria Zlatan Chihaia, Eugenia Mihu (România).
Toți premianții au primit vo-

lumul IX al Antologiei festivalului, în care sunt prezenți cu lucrările lor. Frumoasa surpriză a ediției fiind mărinimia – după ce dăruit atâtea cinste și onoare, bucurie sufletească (lucruri fără de preț), atâtea trofee, medalii și diplome, protagonista Festivalului, poeta Renata Verejanu a dăruit la peste 20 de participanți volumele sale de poezii *Până la Dragoste* (prima sa carte, editată în 1979, reeditată acum într-un tiraj limitat, special pentru eveniment) și *Al cincilea anotimp, femeia* – cartea de poezii a anului 2022.

Marea sărbătoare de la Pretura Ciocana, pornită în miezul zilei cu depunerea de flori la bustul lui Alecu Russo, a continuat până seara cu un recital de poezie, cu omagieri, cu schimb de cărți și autografe, cu o sesiune de poze... Oamenii de creație, participanți la ediția a IX a Festivalul Internațional de Poezie „Renata Verejanu”, au donat din cărțile lor partenerului acestei ediții, Preturii sec. Ciocana. Dna Adelaida Boico, șefa Secției Cultură, tineret, sport din cadrul Preturii, a afirmat că aceste minunate cărți vor fi donate elevilor și școlilor din sector.

Poeta și activistul civic Renata Verejanu, protagonista festivalului, fiind unul dintre scriitorii de pe linia întâi a renașterii naționale, cu stagii la Strasbourg, Paris, Atena, este fondatoarea primelor structuri ale Societății Civile din Moldova: Cenaclul „Grai Matern” (1988), Agenția Tinerilor Jurnaliști „AMP-Internațional” (1991), Revista „Micul Prinț” (1992), Organizația Mondială a Copiilor Talentați (1995) cu cartierul general la Chișinău și statut participativ la Consiliul Europei (2021-2017), Ziarul „Copiii Europei” (1997), Clubul Consiliului Europei (2000), Federația din Moldova a Asociațiilor, Centrelor și Cluburilor UNESCO (FMACCU, 2000), Academia Europeană a Societății Civile (2003) ș.a., toate cu personalitate juridică, înregistrate la Ministerul Justiției. Renata Verejanu este autoarea a peste 70 titluri de carte, multe dintre ele premiate la saloane internaționale de carte de anvergură din țară și de peste hotare („Ofrandă omeniei”, „Acest timp al Iubirii”, „Provocați-mă să devin genială”, „Metafora nemuririi”, „În lumea Renatei Verejanu. Maxime și cugetări”, „Iubirea pe toate le vede”, „Eu am știut să fac din viața mea o sărbătoare”, „Poetul dintre milenii”, „Înnobilarea acestei lumi”, romanul „Geniul invizibil” ș.a.). Poeta este membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova (1990) și președinte al Uniunii Internaționale a Oamenilor de Creație (2017).

D. Țurcanu

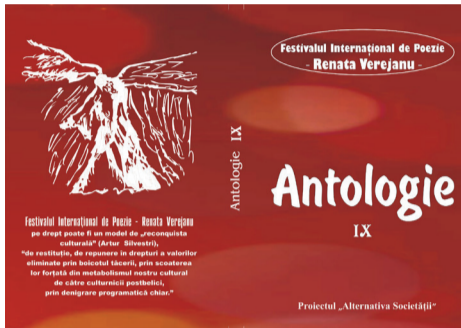

Clubs of Council of Europe

Cluburile Consiliului Europei, Unicul ziar al copiilor care se luptă cu corupția

Children of Europe, the only transfrontier children's newspaper, a newspaper that fights against the corruption

Poezii traduse în cele mai răspândite limbi ale lumii

Daniel IONIȚĂ, Australia

A CUSTOMS OFFICER SMILES AT ME BROADLY

A customs officer smiles at me broadly
And in my mind I answered with a verse:
Here at the border is accumulating
The destiny of the whole universe...
A customs officer revered the poet
And his soul he did not want to frisk,
He was just smiling, clever, as I saw it:
And offered myrrh and cheerfulness to
whisk.
A customs guard, he loved my verse's style
(I, at the border, as a rule don't smile:
Never reveal my disobedient grin)
I answered with a polished verse
But him
(Why did he deign to chose me –
this I can't conceive!)
Over a decade has forbidden me
To pass into my land
My land to leave...

A customs officer smiles to me broadly
And in my mind I answered with a verse:
Here at the border is accumulating
The destiny of the whole universe...

all men

All men
Who passed through my heart
Some rushing,
Others lingering for a while –
Could return today, even,
At least
To leave a kiss on my forehead.
All men
Because of whom
My heart is often pale
Could enter
On one of these pages
On the occasion of this celebration.
Maybe even one of them could admit
That my shadow was comfortable for him
(And he, at last, learned something, for
sure),

And then he could take his destiny in his
hands
Fastened to my breast
Like a safety pin.
All men,
I want all those I've had,
Some young and joyful,
Some already dead...
To forgive me when, madly, I cry
For my droplet of air,
For my handful of the sky

Eugenia Zabulica

QUE PUIS-JE ÊTRE, SAUF UNE VÉRITÉ

Que puis-je être, sauf une vérité,
Une espérance d'une belle parenté...
Que puis-je être, sauf un instant
D'un revenu temps.
Que puis-je être, sauf la liberté
Pour laquelle j'ai travaillé un éternité,
Pour laquelle un siècle j'ai plaidé
Et avec laquelle chaque jour
Je nourris et j'habille mon amour.

Que puis-je être, pas un gangster,
précisément,
Et pas un trafiquant d'enfants
Dévasté d'un nocif appétit
Et des jours attendris...
Que puis-je être pour mes ressemblants
Qui ne connaissent pas de haut vol -
Pas le patron des coquins
Et pas le décapité destin.

Que puis-je être dans les plaines midi
Des grandes espérances de ton cœur -
Peut- être seulement un chuchotement
Qui peut sauver une vie.

Olga Slepoi

Sur l'escalier du Gouvernement

De l'escalier du Gouvernement, ici
Descend timidement et silencieusement
Une mélodie tombée dans des poussées
Et à son ombre - le pianiste vendu...

*Mihaela Paula Olimpia Ghiț
Olanda*

Augustus en wij

Ik werd heel blij door augustus overvallen –
Ik was halverwege boek:
Ik wachtte op mijn vrienden mij te lezen
Of mij te verscheuren.

Ik heb een speciale pagina gekozen
En een nieuwere metafoor heb ik gekozen –
Zal iemand me herkennen niet aan mijn
naam
Maar aan het verdriet van mijn vers?

Ik blijf nog steeds blij
Alsof ik volledig heb overwonnen
En ik ga mijn boek binnen
zoals ik een huis binnenga
Dat heel sereen te huilen weet.

Alexandr Brodschi

Мелькните

Свечой в пещере, за поворотом
Мелькнул твой голос и смолк, смеясь,
В словах, что бросил ты мимоходом,
Найдут другие и смысл и связь.
Стучат куранты в ракушке гулкой
„В час, когда кто-то любит тебя”
Иль подковывают коня,
Чтобы тянул он через разлуку
Телегу жизни на склоне дня.
Бросаю зерна забот во время,
Да не забрел бы во двор с тоски
Петух соседский – склюет он семя,
А там всего-то на горсть муки.
Пути осталось – на вздох и шутку,
На удивление и взгляд во вне,
Словно мелькнет судьба-минутка,
Через бессмертье летя ко мне.

1980

N.N.

Seufzer geschlossen im Gehor

Ich goss meine Worte in Hande, bitte:
Uhr, vier hungrige Jahreszeiten nach mir,
Greift zu.
Erschöpft von meinen Jahren,
aus keinem Spiegel der vier Fernen
sheleiche ich mich hinein, wie Feuer im
Holz
lachele ich mild.
Der Seufzer aus befreiter Seele hat sic him
Gehor geschlossen,
Ihn verjagt kein Gebet,
kein Fluch –
Konfuses Praludium.
Ich strahlte wie ein unbeendiger Flug aus
von Haus zu Haus, von Hand zu Hand –
Ich stieg auf
im Namen von Mutter.

Un talent inedit, dar și cea mai activă poetă contemporană de la Chișinău, Renata Verejanu în această vară și-a bucurat semenii cu un evantai de evenimente culturale originale, desfășurate în parteneriat cu Biblioteca „Hristo Botev”, ne-am propus să relatăm tuturor cititorilor noștri și admiratorilor operei poetei luptătoare, or, lansarea acestui volum a profilat personalitatea poetei, prozatoarei și publicistei Renata Verejanu în toată plinătatea sa.

La lansarea cărții „**Înnobilarea acestei lumi**”, poeta Renata Verejanu a mărturisit că această carte de poezii (peste două sute de pagini) a fost scrisă în primul an de pandemie și, la început de iulie 2021 a obținut un prim premiu. „E o carte, așa zice, de nivelul legendarului volum „Ofrandă omeniei”, cu poezie metafizică, metaforică, profund filosofică, dar optimistă deși a fost scrisă într-un timp îndurerat pentru țara noastră (pandemia prin care trece întreaga lume). Eroul liric al poeziilor e demnitatea de om, încrederea în sine, fără de care dragostea de viață nu are izbândă. Legământul dintre om și cosmos pentru mine, om de creație, este foarte important. Versurile din această carte, ca și cele din „Ofrandă omeniei” sunt ca niște maxime, cugetări, proverbe („Nu e necesar să fii păzit de sfinți / Când însuși Dumnezeu te-a onorat o viață...” sau „Iertarea se ține de mine din copilărie” sau „Cerule iubirii în furtuni mă ascunde”)... Or, asemenea versuri cred că mi le-a șoptit cosmosul, Puterea Divină. Cartea se lansează aici, la Biblioteca „Hristo Botev” de pe bul. Grigore Vieru, edificiu spiritual cu care am o colaborare foarte rodnică și unde la finele lui 2020, în parteneriat cu Academia Europeană a Societății Civile, mi-a fost dedicată o Conferință Online la care a fost lansat volumul color, *Album „Renata Verejanu”, Destin în imagini*, cu poze de la sutele de evenimente cu care am tapisat timpul generației dintre secole, conferință la care au participat nu doar cititori din toată Moldova, ci și oameni de creație din România și Germania.

Înnobilarea acestei lumi... Un nume original, semnificativ. De unde vine numele acestei cărți, a fost întrebata autoarea, or, multă lume afirmă că toate cărțile Renatei Verejanu au nume foarte frumoase, inedite, sunt niște metafore unice. Poeta a afirmat ca poate fi titlul unei poezii sau pur și simplu un vers, adică, o metaforă. În cazul volumului *Înnobilarea acestei lumi* poeta a mărturisit că aceasta e unica lucrare numele căreia are o altă istorie. Taina, sau mai bine zis adevărul despre numele acestei cărți l-a descifrat colega de condei Galina Furdui, la una din Conferin-

Poetul care „înnobilează această lume”

Angela Olărescu

țele științifice de la Academia de Științe a Moldovei, dedicate operei Renatei Verejanu. Colega sa afirmase că țelul vieții, activitatea de zi de zi, obiectivul de o viață a poetei Renata Verejanu e **înnobilarea acestei lumi**. Asta face omul de creație Renata Verejanu: prin toate activitățile sale înnobilează această lume. Lucru recunoscut de toți.

Fiecare dintre vorbitorii la lansarea cărții a apreciat originalitatea volumului de poezii, neapărat dând citire unui poem din cartea proaspăt editată. Fiind o poetă reprezentativă a literaturii române contemporane, „poeta care nu se aseamănă cu nimeni” (Tudor Palladi), Renata Verejanu uimește și încântă cititorul prin puterea nealterată a poeziei sale de a răzbate cu demnitate prin secole, oferind o perpetuă actualitate a metaforelor sale, „metaforele nemuririi”, precum zice însăși scriitoarea. „Poeta luptătoare Renata Verejanu, numită de exegeți „Poetul dintre milenii”, după voluminosul volum de poezii cu același nume, se deosebește în spațiul românesc prin tot ce creează: poezie, publicistică, romane, pledoarii, maxime și cugetări, nuvele filosofice...sau festivaluri literar-culturale internaționale, Summitul Tinerelor Talente, caravane, forumuri ale oamenilor de creație de pe întreg mapamond... Se deosebește prin mesajele pe care le transmite generației tinere, generațiilor viitoare”, a afirmat poetul și savantul în biologie Victor Ciobanu. Poeta și jurista Viorica Toacă Osipova, de la Anenii Noi, a mărturisit că poeta Renata Verejanu îi este unicul model în poezia contemporană. Poeta Svetlana Grigoriev, cea care de câțiva ani traduce cu mare drag din poezia Renatei Verejanu, a recitat un poem tradus în limba rusă, vorbind de profunzimea metaforică a liricii verejaniene, la fiecare recitare a cărții cititorul dă de noi și noi profunzimi, noi și noi mesaje, noi și noi gânduri. Om cu demnitate, cu caracter, un filosof profund, o deschizătoare de drumuri noi, un adevărat Ambasador al Culturii Păcii - o mare personalitate a neamului, a caracterizat-o Galina Codreanu, jurnalista TV și Secretarul General al Federației din Moldova a Asociațiilor, Centrelor și Cluburilor UNESCO. „*Prin tot ce a creat până în prezent poeta, romancierul, publicistul, scenaristul, regizorul, editorul propriului destin, - Renata Verejanu a „înnobilat această lume”, a făcut-o mai frumoasă, mai bună, mai curată, mai demnă de numele de om. Poezia Domniei Sale are efect de purificare spirituală, o poezie care te face mai nobil, îți provoacă respectul de sine, dragostea de viață, curajul de a te realiza cu propriile puteri, de a fi tu însuși. Atâta Voință nu au toți intelectualii care s-au alternat sub toate puterile (vorba unui deputat din noul parlament)*”, a afirmat Serafima Prodan, coregraf, care a dansat în Ansamblul „Joc”. Valeriu Mocanu a interpretat un frumos tangou pe versurile poetei, Hîncu... Au felicitat-o pe poetă Olga Trudov Mațarin, șefă de catedră de la Colegiul A. Mateevici, Daniel Verejanu, Angela Olărescu ș.a.

Renata VEREJANU este poet, romancier, traducător, scenarist, regizor, editor, producător de festivaluri naționale și internaționale, activist civic. Născută la 22 octombrie 1947 pe o brazdă de toamnă, în câmp, „și adusă acasă într-o trăsură, sus, pe snopii de porumb, după cum mărturisesc băstinașii, acest alai prevestea nașterea unei personalități marcante”. Școala Medie din satul natal Verejeni, Ocnița, o absolvă (1966) cu medalie de argint pentru merite la învățătură, făcând apoi, pe rând, o facultate la Chișinău, alta la Moscova și studii doctorale la București. La anul IV de studii la Facultatea de Inginerie Economică a Politehnicii de la Chișinău, este invitată să activeze la Ministerul de Finanțe (1969). Peste câțiva ani se transferă la Ministerul Ameliorărilor și Gospodăriei Apelor, în speranța că va dispune de mai mult timp pentru creație. Debutul literar îl face pe când era elevă, în presa locală cu poezii și proză scurtă. Stagiul literar începe în 1969, odată cu publicarea poeziilor sale în presa republicană. Editorial debutează cu volumul de poeme „*Până la dragoste*” (1979), carte tradusă apoi în limba rusă și editată (1982) cu un tiraj de 30 mii exemplare la editura Molodaia Gvardia, Moscova. Dintre miile de cărți înaintate în concurs de editurile din URSS, cartea *Do iubvi* e una dintre puținele care va obține prestigiosul premiu - *Premiul Literar Unional „Maxim Gorki”* (1983). După acest premiu, cele mai de prestigiu publicații unionale o invită pe tânără poetă de la Chișinău să-și publice creația în edițiile cu tiraje de milioane de exemplare. În schimb la baștina sa unul după altul îi sunt reținute cinci manuscrise de poezii (Virgula amendată, Inventarierea simțurilor, Drum spre adevăr, Oameni dragi, Fără erou însemnat) care vor fi editate abia peste 10 ani, în legendarul volum antologic al poetei „*Ofrandă omeniei*” (1989), prima antologie a unui poet basarabean al secolului XX care dă riposta regimului totalitar, volum care peste decenii trece cu demnitate frontierele republicii, fiind editată în colecția Opera Omnia la ed. Tipomoldova, Iași. În prezent *Ofrandă omeniei* a ajuns la ediția a 6-a. „La apariția *Ofrandei omeniei* am știut că sunt unul dintre poeții adevărați ai generației dintre secole”, recunosc mai târziu poeta, prima dintre colegii ieșită pe linia întâi a procesului de renaștere națională și de democratizare cu Cernaclul „Grai Matern”, fondat în 1988. Pentru dorința de a fi liberă și independentă a plătit scump, fiind marginalizată drastic. Criticul literar Ion Ciocanu (director al unicii edituri unde puteai fi editat la acel timp), o considera pe poetă „cu un pas înaintea timpului său, a generației sale”, cunoscând ca nimeni altul prin câte au trecut cărțile ei.

Fiind nevoită să ia și locul editorului propriului destin, Renata Verejanu a bucurat cititorii cu peste 70 titluri de carte de poezii și romane pentru copii și adulți, cărți de opinii, eseuri, interviuri, portrete, pledoarii, maxime și cugetări, zeci de cărți fiind premiate la Saloane Internaționale de Carte de anvergură din țară și de pes-

te frontierele ei: *Acest timp al iubirii, La o margine de ieri, În lumea Renatei Verejanu, Maxime și cugetări*, 2010; *În lumea Renatei Verejanu, Interviuri*, 2010; *Colindele iubirii*, 2011, *Opinii, despre un secol mizerabil și politiciei-nii săi; Pledoariile Renatei Verejanu; Iubesc...* Chișinău-București, *București-Chișinău*, 2012; *Provocați-mă, să devin genială*, 2012; *Metafora nemuririi, Plâng flăcările-n mine, Iubirea pe toate le vede, Geniul invizibil (roman)*, poezii pentru copii: *Soarele pătrat, Eu am dreptul, Cadoul florii*; antologiile: *Ofranda omeniei*, 1989, *Eu am știut să fac din viața mea o sărbătoare*, 2012; *Poetul Dintre Milenii (600 pag.)*, *Colecția „Ofranda omeniei”* – din nouă cărți în 3 volume; *a Munci, a Iubi, a Trăi (2007); Vanzătorul vârstelor, Ste-ma destinului*, 2007, *OPERE ALESE în 12 volume*. Autoarea ne bucură și se bucură de Biobibliografia „*Poetul metaforei în flăcări - Renata Verejanu*” (editată de Biblioteca municipală B. P. Hașdeu, în colecția „Memoria Chișinăului”, 2013, de monografiile colective „*Geniul invizibil al poeziei moderne. Anul Renata Verejanu*” (2017), „*Poeta Renata Verejanu e mama mea*” (2018), de cele șapte volume de *Antologii* ale Festivalului Internațional de Poezie „Renata Verejanu”, de *Albumul „Renata Verejanu. Destin în imagini”* (2020), opera poetică fiindu-i înalt apreciată la mai multe Conferințe științifice de la AȘM, Simpozioane și prelegeri de la Universitățile din țară, la Expoziția-Eveniment de la Biblioteca Națională a Moldovei, la expoziția „Renata Verejanu – Poetul Dintre Milenii” de la Parlamentul Republicii Moldova. Renata Verejanu e membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova (din 1990) și președinte al Uniunii Internaționale a Oamenilor de Creație (din 2017).

Volumul de poeme „*Înnobilarea acestei lumi*” e prima din *Colecția „Generația Dintre Secole” în 33 volume*. Printre poemele citite la lansarea cărții *Înnobilarea acestei lumi*, e și poemul

Niciunde

Și mai zic,
că sunt mândră în sufletul tânăr...
Altă bogăție unde să fie?
Cine-mi răspunde?
Niciunde...
Iertarea se ține de mine din copilărie
Și cerul iubirii în furtuni mă ascunde...
Și plouă prin mine:
Niciunde... Niciunde...
Sufletul tânăr știe s-alinte, în siguranță
Și gânduri frumoase, senine, fecunde...
Îmi împrăștează sângele cu puțină
speranță...
În inima mamei e cald ca niciunde...
Și ce mândră am fost în sufletul tânăr,
În prima mea dimineață...
Unul, Soarele, știe tăcut a pătrunde
Adâncul plin cu iubire și viață...
Cine-mi răspunde?...
Niciunde,
Rog-u-te, de dragostea-mi nu te ascunde
Nor sihastru, politizat
De câte ori te-am iubit -
Atâtea secole te-am botezat
Sub privirile celor ce nu li-i dat a iubi.
După ce îți trăiești pe deplin adevărul
Nu ai unde ascunde mirarea
Ce pârjolește zarea sufletului tău
Din care frumos mă inspir...
Cine mă aude?
Răspunde!
Bat clopotele destinului meu:
Niciunde...

Elena Dabija: Stimată Renata Verejanu, mă bucur că am ocazia să dialoghez cu dumitale acum, peste 30 de ani... V-am admirat la 27 august 1991, pe dumitale, Leonida Lari, Lidia Istrati, încântată de discursurile domniilor voastre de pe scena improvizată în Piața Marii Adunări Naționale în prezența a peste o sută mii de oameni... Doamne, câte speranțe aveam în acele clipe...

Renata Verejanu: E o stare reciprocă, or, în aceste timpuri îndurerate, cu pandemii și războaie, și eu sunt bucuroasă că suntem pline de viață, de entuziasm, aproape ca atunci când se proclamase independența Republicii Moldova...

E.D.: Spre deosebire de alții, dumitale, poeta luptătoare, ai ieșit pe scena Marii Adunări Naționale cu un frumos bagaj de fapte concrete, cu gânduri clare...

R.V.: Dar și cu *Ofrandă omeniei*...

E.D.: ...da, cu legendarul volum de poeme, reținut 10 ani, pe care toți îl căutam... Erai unul dintre cei mai cunoscuți scriitori ai generației 70-ciste, desfășurase-i cu Cenaclul *Grai Matern* o mulțime de evenimente (Aniversarea de 80 de ani ai Mariei Cebotari, interzisă în URSS, Jubileul de 50 de ani a lui Matcovschi, în timp ce poetul zăcea pe patul suferinței, lansase-i filmul interzis a lui Vlad Ioviță și Gheorghe Malarciuc...), la care sălile erau arhipline... în timp ce unii, mari eroi azi, stăteau ascunși după ușă, de frică mișcarea populară să nu-i măture în trecut. Dumitale creai un nume frumos breslei scriitoricești, produceai evenimente culturale, educaționale, sociale... unice în spațiul basarabean, ademenind prin faptele curajoase și alți scriitori în echipa de șoc a renașterii. Mai întâi l-ai înaintat pe domnul Mihai Cimpoi candidat în deputați în Sovietul Suprem al URSS, și, asigurându-i victoria, se răspândise zvonul că aduci noroc. Apoi Leonida Lari te-a invitat să-i fii persoana de încredere, apoi... Lumea te iubea atât de mult, de ce nu ai devenit deputat? Reamintești-ne câteva clipe de început...

R.V.: Eu cred că fiecare om are destinul său, cred într-un contact, un legământ dintre omul de creație și cosmos, și universul care ne dă intuiție, curaj... Deseori mă întrebam de ce am fost aleasă anume eu? La ce bun a trebuit să-mi risc viața mea și a celor apropiați?... Însă, după ce am văzut comportamentul multora pe parcursul anilor care s-au scurs după acele evenimente, una au vorbit de la tribună și alta făceau în viață, azi eu găsesc multe răspunsuri clare. Dar la acel timp eram atât de plină de entuziasm, eram mândră de energia creatoare care mă domina, cu care îi molipseam pe semenii mei, fiind încântată să văd câtă lume mă susține...

E.D.: Plăceai lumii căci erai foarte curajoasă... Îți crease-i un nume, și numele lucra pentru tine și pentru alții. Și ai rămas cea mai curajoasă doamnă a literelor... Îmi amintesc, după ce ai recitat câteva poezii

Poeții de pe linia întâi a renașterii naționale

(Elena Dabija, directorul Centrului Academic Eminescu, în dialog cu poeta Renata Verejanu, președintele Academiei Europene a Societății Civile)

la Cenaclul *Luceafărul* de la Tinerimea Moldovei, prin 1983-1984, ce atmosferă se crease...

R.V.: Da...eram încântată de harul dat de Puterea Divină, hipnotizată de magia limbii române în care îmbrăcam poeziile pe care le scriam în fiecare noapte... Limba Română era eroul național... Pentru revenirea limbii Române la locul ei de cinste pleda atâta lume, neamul întreg...

E.D.: Eu presupun că la acel moment nu sesizai cât de crunte erau vremurile, câte puteau să ți se întâmple. Altfel nu dădeai pe mâna cenzurii unul după altul tocmai cinci manuscrise, care peste 10 ani au constituit volumul *Ofrandă omeniei*, atât de actual și azi, ajungând la ediția a VI-a... Cum nu te temeai în acele timpuri să scrii o asemenea poezie curajoasă? „*Cuvintele mele, pedepsele mele îndelungi*”... Constat că ai fost nu doar cea mai curajoasă dintre scriitori, ci și cel mai consecvent om de creație, ai lansat o mulțime de proiecte, care se continuau unul pe celălalt, ai creat o mulțime de structuri noi, moderne ale Societății Civile, care implica foarte multă lume, diferite generații... O rețea întreagă, încununată cu obținerea statutului participativ la Consiliul European, unde duceai tineretul la diverse și importante reuniuni. Ai deschis o mulțime de drumuri noi... ai bucurat lumea cu evenimente inedite... ai muncit mult, ca astăzi să culegi un rod demn de toată lauda: o mulțime de tineri pe care i-ai susținut au devenit personalități cunoscute în cultura noastră... Uniunea Internațională a Oamenilor de Creație și *Festivalul Internațional de Poezie „Renata Verejanu”*, care se desfășoară an de an, de la 1 martie până la 31 august, și la care au participat deja sute de oameni de creație din multe țări, sunt rodul acelei munci titanice. Dar ai bucurat cititorii și cu peste 70 titluri de carte...

R.V.: Reținute de regim, și toate editate pe cont propriu... dar în haina lor firească, în grafie latină...

E.D.: Dumitale nu aveai frică de acel regim, de sistem... Și sistemul s-a răzburat și te-a marginalizat pe cât a putut... Dar aceasta te-a făcut și mai puternică.

R.V.: Ceva sau ceva mă salva de fiecare dată... Și nu doar pe mine, pe Grigore Vieru, Eugen Doga, Mihai Cimpoi...pe alți colegi cu care eram în echipa de șoc a renașterii... Eu precis știu că nu aveam frică.

E.D.: Și atunci ți-au asasinat soțul, să te sperie pe tine, poeta luptătoare... Dar să revenim la primele structuri create de Renata Verejanu. Era 1988, cinci manuscrise îți erau reținute (din 1980) la editura statului, unica unde un scriitor se putea edita. Dispuneai de o enormă energie creatoare, de idei originale, de mare curaj și...

R.V.: ...Așa, din senin, ca și toate celelalte idei, îmi veni gândul să creez Cenaclul *Grai Matern*, cu care chiar din ziua fondării ieșisem pe linia întâi a renașterii naționale, a procesului de democratizare pentru limba română, pentru libertatea presei, pentru statul de drept (decembrie 1988). La inaugurarea invitaseam personalitățile din cartierul nostru: Mihai Cimpoi, Olga Ciolacu, Dumitru Fusu, Maria Mardare, Nana Plămădeală, Vasile Nedelea... Toți, curioși să afle ce vreau să creez, susținând ideea că se cere o mișcare, o schimbare, ceva nou, inedit. Veniseră și admiratorii poeziei mele: Gle-

bus Sainciuc, Vasile Căpățână, Silviu Fusu, cu actorii săi de la Teatrul Etno-folcloric *Ion Creangă*, dar și multă lume pe care nici nu o cunoșteam. Am intuit că trebuie să-i invit la ședința de constituire și pe șefii de partid al raionului care pe atunci se numea Dnestrovski...

E.D.: Dar veni chiar primul secretar de partid...

R.V.: Sala la Biblioteca Transilvania (încă nu avea un nume, ci pur și simplu un număr oarecare) era arhiplină. Colectivul de bibliotecare condus de Parascovia Onciu nu știa de unde să mai caute scaune. Cineva foarte ingenios, anume pentru mine găsi un jilț. Eu am prezentat câteva obiective ale unei dintre primele structuri noi, moderne, ale Societății Civile, și am recitat câteva poezii...A fost o explozie de aplauze, de binecuvântare, de admirație, de susținere... Peste 2-3 ședințe a *Cenaclului Grai Matern* era imposibil să mergi pe stradă, în troleibuz – te cunoștea toată lumea. Și neapărat curgeau șuvoaie de întrebări.

E.D.: Lumea dorea schimbarea și dumitale erai, vorba regretatului critic literar Ion Ciocanu, cu un pas înaintea timpului, a colegilor tăi... Energia debordantă, pozitivă, încrederea în sine, curajul dumitale plăcea lumii. Lângă dumitale lumea se simțea în siguranță.

R.V.: Și după ce luase cuvântul multă lume, și G. Sainciuc își prezentase măștile, artiștii de la teatrul lui S. Fusu au recitat, au dansat, au cântat, totul foarte patriotic, sala fierbea... ceru cuvântul și primul secretar de partid... Spre marea mirare a tuturoara, primul secretar a lăudat inițiativa mea, a dovedit chiar necesitatea și importanța pentru tineretul din raion a unor asemenea „posidelki”... Era un om progresist, a simțit un puternic val al schimbării, și nu a mers împotriva valului... Nu l-am mai întâlnit de atunci... La *Cenaclul Grai Matern* venea foarte multă lume, nu încăpea la bibliotecă și trecusem la Palatul Sindicatelor... Dar peste câteva așa zise ședințe, de fapt erau spectacole (ce se terminau cu fel de fel de apeluri către mai marii de atunci), sala mare a Palatului Sindicatelor era neîncăpătoare... Ieșisem pe Aleea Clasicilor Literaturii Române...

E.D.: Atunci, la fondarea acelei mișcări, lumea aclama: Jana D’Arc, Jana D’Arc... Și primul secretar de partid din raion aplauda... Să fi fost bucuros că din cartierul Ciocana coboară la vale, peste capitală, renașterea spirituală...

R.V.: Jana D’Arc... M-am bucurat când acest nume a trecut de la mine la Leonida Lari. Pe ea o prindea mai bine. Eu doream să-mi creez propriul nume. Cum se crease Lucian Blaga pe sine. Aflat în umbra enormă a lui Eminescu, a putut să-și creeze nemurirea.

E.D.: Risc să fiu și eu o naivă dacă te-aș întreba cum te-a întrebat cineva: de unde atâta energie creatoare? Asta ar însemna să întreb de unde atâta viață, trecând prin atâtea lupte. Eu o să vă întreb mai concret. În martie 1991, când ai decis să desfășori în Piața Marii Adunări Naționale prima sărbătorire a Zilei Unirii, unde s-a dansat prima dată Hora Unirii, de unde atâta curaj?... Eram încă în URSS, încă nu se ruina...

Din numărul enorm de câteva mii de oameni prezenți, în horă se prinseseră poate că vreo sută, și mulți dintre ei se uitau prin părți, îngrijorați să nu-i vadă cumva șefii... Și Poetul?

R.V.: Simțeam suflul timpului. Și-apoi, sărbătoream date istorice concrete, de ce și de cine trebuia să ne fie frică? Basarabienii deseori promovează mai întâi frica unei nereușite, apoi ideea, evenimentul...

E.D.: Prin anii 80 ai sec. trecut când te întreba cineva ce faci, răspundea-i: *Iubesc*... Îl citise-i pe Lucian Blaga în timpul regimului totalitar? Cunoșc că puteai fi arestată pentru că citeai cărți românești...

R.V.: Citisem munți de cărți bune. Citisem și poeziile lui Blaga, la acel timp mi se părușe fără suflet. În tinerete o admiram pe Ana Ahmatova și Charles Baudelaire... Pe Blaga l-am descoperit mai târziu, fiul mi l-a arătat cât de grandios este: „*Iubind, ne-ncredințăm* că suntem”. Extraordinar de frumos zis. Dar cred că foarte puțină lume i-a citit opera... Nu cred să fie mai mult de o mână de oameni în Moldova cei care i-au citit *Trilogiile* din scoarță în scoarță. Dar cine le-a citit are o altă atitudine față de viață, și mai ales față de sine. Începe să se respecte mai mult, să aibă încredere în sine. Află ce este demnitatea de om, această avuție fără de preț... Dacă ai demnitate de om, nimeni nu te întreabă ce limbă vorbești, te respectă, și-atât.

E.D.: Și dumitale?...

R.V.: Eu mă născusem cu multă încredere, cu respect de sine, cu mult curaj... Sau poate că cele șapte dealuri, pe care e așezat satul de baștină și unde am copilărit, mi-au dat acest curaj nemaiîntâlnit și marea dragoste de oameni, de neam, de țară. Respectul de cuvântul scris, dar și de cuvântul dat...

E.D.: Dragă Renata Verejanu, eu știu că în istoria renașterii naționale și a procesului de democratizare dumitale ai o pagină aparte... Și grație ție, grație Cenaclului „*Grai Matern*” care activează și astăzi, grație altor scriitori și oameni de cultură care au luptat pentru valorile noastre naționale, semenii noștri pot frumos sărbători Limba Noastră Română, o sărbătoare unică în marea familie a popoarelor lumii. Acum, în ajunul acestor mari sărbători naționale: a Aniversării de 30 de ani de la proclamarea independenței Republicii Moldova.. a Sărbătorii limbii Române îți urez: La Mulți Ani... Noi realizări, noi cărți, noi împliniri.

R.V.: Mulțumesc, doamnă Elena Dabija... Felicitări și Dumitale, și Centrului Academic Internațional Eminescu, pe care-l conduci de mulți ani cu mult succes... La Mulți Ani, Moldova! La Mulți Ani, Limba Română.

August 2021,
Centrul Academic Internațional
Eminescu

La Mulți Ani... Distins Domn

nilor pentru copii și adolescenți a Televiziunii Naționale. Timp de un an împreună cu poetul Aurel Ciocanu își satisface serviciul militar în termen în Carelia, între Finlanda și Marea Albă. Tot acolo, ca și majoritatea ostașilor cu studii superioare, urmează cursuri de ofițeri în rezervă. Revenit la vatră, este invitat să lucreze la revista de satiră și umor

bii consultanți la Uniunea Scriitorilor din Moldova. În perioada cât tânărul prozator se afla în armată, ei au organizat discutarea manuscriselor sale prezentate la secția literatură pentru copii și la cea de proză a Uniunii Scriitorilor din Moldova și le-au recomandat spre a fi editate. A debutat cu *Puiul de stea*, 1969, editura Lumina, Chișinău (proze

turile dintre ele, dintre ele și individ. Acesta e unul din atributele imperioase meditației epice. Atitudinea ironică, în mai toate prozele lui, dezvăluie miezul problemelor, câmpul de confruntare a sentimentelor și gândurilor, faptelor și metehnelor oamenilor. Dar autorul nu se limitează doar la ironie. El meditează adânc la ce se află în încercuirea anumitor porniri ale omului nu atât ironice, cât mai degrabă străine felului său de a fi onest, sociabil, curat sufletește, uman. Îmbinarea tonalității meditative și ironice este o caracteristică a scrisului său. În *Pomul lui Arsenie*, meditația are pondere filosofică. E o povestire cu adevărat rezistentă, care activează lectura și îi cere cititorului participare, trăire sufletească intensă. Acuitatea obsesiei „pomului”, senzația evidentă a acestuia constituie în conștiința eroului un moment dialectic al condiției umane,” avea să constate istoricul și criticul literar Tudor Palladi în cartea sa „Metafora între cuvânt și dramă, vol.2.

Victor Prohin la 80 ani

(portret enciclopedic)

Prohin, Victor. Prozator, publicist, jurnalist. Născut la 2.10.1942, în satul Vindrei, raionul Torbeevo, Republica Autonomă Mordovia (URSS). E al patrulea copil în familia lui Dumitru Prohin, funcționar, și a Mariei, lucrătoare în gospodăria colectivă a satului. În 1945 familia s-a stabilit în RSS Moldovenească. Primele două clase le termină la școala de 7 ani din satul Mereșuca, raionul Otaci (în prezent raionul Ocnița). Apoi familia s-a mutat în satul Lencăuți din aceeași comună, unde viitorul scriitor a absolvit șapte clase. A urmat școala medie din Verejeni, unde veneau să studieze cei mai buni elevi din localitățile din jur, satul de baștină al poetei Renata Verejanu. A avut noroc de profesori buni. Profesor de limba și literatura română i-a fost Gheorghe Negară, un verișor pe linia mamei al poetului Petru Zadnipru. El i-a dat elevului avid de lecturi primele cărți cu grafie latină. În anii de școală la Verejeni a scris primele versuri și le-a publicat în gazeta raională „Tribuna”.

La Facultatea de Filologie a Universității de Stat din Chișinău (în prezent USM) i-a avut colegi de grupă pe viitori academicieni: Mihai Cimpoi, Anatol Gavrilov, Elena Constantinovici, precum și mai mulți viitori colegi scriitori: Aurel Ciocanu, Gheorghe Ciocoi, Ion Vieru, Andrei Hropotinschi. Printre profesorii care au contribuit în perioada dezghețului hrușciovist la formarea acelei promoții îi nominalizăm pe Ion Osadenco, Nicolae Corlăteanu, Anatol Ciobanu, Vitalie Marin, Gheorghe Dodiță. În anii de studenție Victor Prohin a publicat epigrame, versuri, proză în ziarele Tinerimea Moldovei, Cultura Moldovei, în presa pentru copii.

După absolvirea facultății, în 1965, lucrează în redacția emisiu-

„Chipăruș” unde, în scurt timp, devine redactor-șef adjunct. În 1968 e luat iar în armată, ca ofițer în rezervă, pentru doi ani. De data aceasta lucrează ca tehnician-locotenent într-un regiment de aviație din regiunea militară Odesa. A fost secretar responsabil, redactor-șef adjunct, redactor la secția proză a revistei *Basarabia* (până în septembrie 1990, Nistru), reporter, stilizator, șef de secție la cotidianul *Moldova Suvorană* (1995-2002). Din 2002 este secretar responsabil la revista pentru elevi *Alunelul*.

Pe când era redactor șef adjunct la revista Nistru, devine și deputat în Sovietul Suprem al RSSM (1985-1990); inițial, membru al Comisiei permanente pentru cultură, știință, învățământ și ocrotire a sănătății, apoi vice-președinte al Comisiei permanente pentru relații interetnice. În 1989 a făcut parte din grupul de lucru, constituit din deputați și savanți-filologi, care a elaborat proiectul de Lege privind revenirea la grafia latină și cel despre circulația limbilor pe teritoriul republicii.

Cunoscutul prozator și publicist Victor Prohin, în calitatea sa de jurnalist care știe să mânuiască la perfecție cuvântul – muncește la ziare și reviste de o viață, imediat după absolvirea facultății la USM și până în prezent. „*Modest și sincer ca un pom*” (N.Vieru), și-a dus „*povara bunătății adevărate*” din care își turna *umorul duios* în prozele sale pentru adulți și copii. Prozatorul *frunzelor coapte* a fost blagoslovit de mari prozatori și prețuit apoi de cititori pentru *umorul echilibrat și poanta reușită*, este apreciat de critica literară ca scriitorul „*umorului binevoitor*” (I.Ciocanu).

La început de cale, tânărul prozator a fost susținut de Vladimir Beșleagă și Spiridon Vangheli, am-

scurte pentru copii). Au urmat cărțile: *Supracotoi*, 1970, editura Cartea Moldovenească, Chișinău (schite); *Orașul fără nume*, 1974, editura Lumina, Chișinău (povestire); *Noi doi și bunelul*, 1984, editura Literatura artistică, Chișinău (povestiri pentru copii); *Olimpia*, 1976, editura Cartea Moldovenească (povestiri și nuvele); *S-a copt frunza*, 1978 (reeditat în 2008), editura Literatura artistică, Chișinău (roman); *Dacă ar fi mânăzul fotograf*, 2002, editura Prut International, Chișinău (povestiri pentru copii). A fost tradus și editat cu povestiri și nuvele la Vilnius și Riga. Unele nuvele ale lui Victor Prohin au fost incluse în culegeri colective editate în Bulgaria, Ucraina, Estonia.

În eseuul său *Arma satirei*, criticul literar Ion Ciocanu afirma: „În *S-a copt frunza*, ne cucerește o calitate nu mai puțin prețioasă a scriitorului, și anume cea de observator atent al realității, dublată în mod fericit de umorul și ironia cu care sunt consemnate o seamă de amănunte și detalii văzute „pe viu”, fără ca prozatorul să fi îmbrăcat ochelari împrumutați de la alți autori, de curajul cu care el spune lucrurilor pe nume, de capacitatea cu care a creat o atmosferă captivantă”.

Marele istoric literar Vasile Coroban avea să constate în prefața la una din primele cărți de nuvele, *Olimpia*, că prozatorul „posedă o serie de calități valoroase, printre care justetea observației e preponderentă. E un dar miraculos pe care îl râvnesc sau, mai bine zis, ar trebui să-l râvnescă toți prozatorii de factură realistă. Autorul vede bine esențialul în lucruri și știe să-l fixeze” în lucrările sale.

Prozele lui Victor Prohin îi „trădează” laudabila facultate de a simți și a „colora” lucrurile, rapor-

Potrivit acad. Mihai Cimpoi, „Victor Prohin are o statură artistică cu mult mai mare decât modestia lui exemplară. El este un liric cu note epice, care se fac simțite în prozele sale scurte, dar dense și prezentând studii de viață dramatice, care fac lectura agreabilă”.

Victor Prohin, este unul din antologatorii cărții de satiră și umor românesc „*Gustul zâmbetului*”, apărută la editura Arc, în 2020. Precum și a volumelor *Pară mălăiață* (schite, povestiri satirice și umoristice). Literatura artistică, Chișinău, 1983. *Proza Moldovei Sovietice* (antologie). Selecție: Nicolae Vieru, Victor Prohin. Literatura artistică, Chișinău, 1984.

Creația și activitatea prozatorului Victor Prohin au fost apreciate cu distincția de stat medalia „Mihai Eminescu”, cu premii la importante Saloane Internaționale de Carte pentru Copii și Tineret, (Chișinău, 2002), cu *Premiul Prozatorului „Umorului Binevoitor”* al Uniunii Internaționale a Oamenilor de Creație (2022).

Victor Prohin e membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova și al Uniunii Scriitorilor din România.

Nenumărate clipe frumoase a avut scriitorul la întâlnirile sale de la bibliotecile publice, gimnazii și licee cu cititorii săi dragi, alături de care îi zicem: „La Mulți Ani, distins domn Victor Prohin, și Distins Prozator al „umorului binevoitor”.

Daniel Verejanu

Institutul de Filologie Română „B. P. Hașdeu” al MEC

Lecțiile poetice ale Renatei Verejanu

Depun mărturie despre viața trăită:
iubesc...

Dorul e un chibrit magic
care poate arde și un veac

S-a străduit ca nimeni altul:
a mâncat pâinea
deși nici nu era făcut aluatul.

Soarele fiecărui om
e în binele pe care-l face altora

În propria ta glorie
să nu te lași să arzi

Nu sunt bani destui în tot veacul
pentru a procura demnitatea

Sorb ochii pe care-i iubesc
Și nu mă laud la nimeni

Clopoțele bat în mine –
semn că mult am să trăiesc

Nici o oglindă
nu-ți va arăta viitorul

În lumea Renatei Verejanu. Maxime și cugetări

De la naștere până la moarte
Unii răspândesc lumina,
alții – ceața grea...

Binefacerea supremă
nu e să dai un ban,
ci să dai din fericirea ta

Ce suflet frumos, ce inimă măreață –
am trăit 100 de vieți într-o viață

Ce misiune, Doamne, mi-ai
încredințat:
din Limba Română să fac un stat

Izvoarele nu cântă
în pieptul orișicui

Eu am știut să fac
din viața mea o sărbătoare...

Eu capul meu nu-l pun
pe umerii oricui

Noi nu-njurăm și nu ne umilim –
iubim o veșnicie, deși trăim oleacă

Greșeli și chinuri... o să mai am,
precis,
cum fără ele să adun inimii
lumină?...

Nu admira escrocul –
căci poți deveni victima lui

Cel mai bun interlocutor
sunt eu însumi...

O mănăstire nu încapă
în cușca unui câine

Iubirea, ura și viața...
și între toate - un om

Când pierzi iubirea
pentru părinți –
monstrul din tine învinge

Dorul e singurul drum
pe viața lui stăpân

În trupul nostru treji
sunt și nepoții

În ochii mei ard zile
din veacuri viitoare

Un fulger dacă aș fi,
mi-ar fi de-ajuns:
atât cât luminează el
eu trăiesc în viață

În felul unui fulger să mă scrii
Cu versu-mi
peste-un veac dacă se-ntoarnă

Și după culise m-am știut silfidă

Cred, veni-va și-a mea dimineață

La Mulți Ani, domn Redactor șef...

Daniel,
îți dorim Sănătate, Noroc,
Dragoste, Împliniri...

Alina, Ruslan, Carolina, Vitalie,
Malvina, Radu, Lilia, Oleg, Cătălina,
Ilian, Olivia, Andreea, Dna Nina, dna
Lealea, dna Galina, dna Serafima,
tanti Margareta, Nana Violeta,
Mamica...

Lecțiile deschise EU AM DREPTUL

Sunt unice aceste Lecții poetice, pe care poeta le desfășoară din 1988, mai întâi în cadrul Cenaclului Grai Matern, apoi prin licee, ca să le ducă apoi pe cele mai de prestigiu scene: la Teatrul Național „Mihai Eminescu”, la Palatul Republicii, Casa Radio și cele mai multe la Palatul Național „Nicolae Sulac”, mai mulți ani la rând.

Lecțiile poetice ale Renatei Verejanu, până la perioada pandemică, reuneau o sală enormă plină cu spectatori a Palatului Național, și scena plină de prinți și prințese care recitau din cartea EU AM DREPTUL – cea mai citită carte de poezii pentru copii, în fiecare an poeta văzându-se nevoită să editeze câte un tiraj nou, dăruindu-l participanților la aceste nemaipo-

menite Lecții Poetice ale Renatei Verejanu. Două mii de spectatori aclamau îndelung... sute de copii recitau de pe scena enormă a Palatului Național... Asemenea Mari Sărbători ale Poeziei (nu cred să se fi produs prin alte părți...), au inspirat foarte multă lume, lucru ce ne-a bucurat. Însă unii obraznici, sub acoperiș de partid, au trecut la plagiat deschis, fără elementar simț omenesc. Li s-a dat peste mâini, li s-a spus deschis în față să termine cu hoția, dar... La unii hoția e în sânge, indiferent că sunt din stânga sau din dreapta Prutului... Sau poate că nu cunosc noțiunile de „proprietate intelectuală”, „dreptul de autor”. Acum meditam cum să procedăm cu ei mai departe...

Dreptul de autor

La Mulți Ani...

cu sănătate și bucurii
pentru domn
Victor Maximovici
la 85 ani
și pentru doamna
Margareta Grumânschi
la 80 ani...
Noi Vă iubim...
fiica Violeta,
nepoata Malvina,
strănepoata Samanta
și toate rudele...

Daniel Verejanu,
redactor șef,
răspunzător de apariția acestui
număr

Victor Rusu,
Secretar general

Din poeziile Renatei Verejanu tălmăcite în cele mai multe limbi

UN GRĂNICER LA VAMĂ ÎMI SURÂDE

Un grănicer la vamă îmi surâde
Eu i-am răspuns în gându-mi cu un vers:

Aici, la frontieră se adună
Destinul unui univers...
Un grănicer care stima poetul
Și-n suflet nu dorea să-i facă percheziție,

Îi surâdea, și-atât, deșteptul:
Oferind o bună dispoziție.
Un grănicer, cu versul meu în gând
(Eu la frontieră de regulă nu râd:
Nu-mi trădez surâsul rebel)
Senină, i-am răspuns cu un vers,
Ci el
(De ce anume pe mine m-a ales)
Și peste un deceniu nu-mi permite
În țara mea să intru,
Din țara mea să ies...

Un grănicer la vamă îmi surâde
Eu i-am răspuns în gându-mi cu un vers:
Aici, la frontieră se adună
Destinul unui univers...

toți bărbații

toți bărbații
Care au trecut prin inima mea –
Unii în fugă,

Alții reținându-se îndelung –
Ar putea și azi să mai revină
Cel puțin
Pe frunte să lase un sărut.
Toți bărbații
Din vina căroră
Inima mi-e palidă deseori
Ar putea să intre
În una din pagini
Cu ocazia acestei sărbători.
Ar putea să recunoască măcar unul
Că în umbra mea i-a fost comod
(Și un sfat a reținut precis),
Și apoi să-și ia în mâini destinul
Prins la pieptul meu
Precum un bold.
Toți bărbații...
Aș dori, chiar toți –
Unii tineri, veseli,
Alții deja morți...
Să mă ierte, când nebună cer –
Stropul meu de aer,
Palma mea de cer.

CE AȘ PUTEA FI, DECÂT UN ADEVĂR

Ce aș putea fi, decât un adevăr,
O speranță a unui neam frumos...
Ce aș putea fi, decât o clipă
A timpului reîntors.
Ce aș putea fi, decât libertatea
Pentru care-am muncit o veșnicie,
Pentru care-am pledat un veac
Și cu care zilnic iubirea
Îmi hrănesc, și mi-o îmbrac.
Ce aș putea fi, precis nu un gangster
Și nu traficant de copile
De pofte nocive devastat
Și zile umile...
Ce aș putea fi pentru semenii mei
Care nu au deprins zborul înalt –
Nu stăpânul unor mișei,
Și nu destin decapitat.
Ce aș putea fi în amiezile pline
De mari speranțe din inima ta –
Poate că numai o șoaptă
Ce-o viață poate salva

EVADARE DIN PEDEPSE

Un palid sărut, cules
De pe sute de cruci -
La tronul lor am acces,
Deși, mereu îmi încurci.
Dansez la miez de noapte
Cu îngerul meu păzitor -
Câte o gură îmi scoate
Din sângele azi roditor.
Sufletul tânăr - apă adâncă,
Un cor imens răsună în sobor,
Ochii ageri în cer se îngroapă -

Și eu trăiesc la rădăcina lor.
Într-un botez la convorbire
Cu glas domol, de diplomat,
Încuie-mi gura c-o iubire
Din care nimeni nu a evadat.
Cu brațele amiezilor senine
Mă leagă într-un dor neterminat,
Pe urma ta au înverzit coline...
Așa târziu în viață te-am aflat.

PE TREPTELE GUVERNULUI

Pe treptele Guvernului, aici
Coboară timid și tăcut
O melodie căzută în brânci
Și-n umbra ei – pianistul vândut.

CRITERII

Tu ești ecoul gândurilor mele
Al nebuniei dulce înțeleș...
Hai, spune, după ce criterii
Stăpânul umbrei mele te-am ales?..

Hai, spune, din tăcerea ta enormă,
În care toți chinezii nu încap
Și vântul își ia propria ta formă
De jos până la cap.

Tu ești ecoul gândurilor mele:
A celora pe care nu le-am spus...
Am surâs gândiri cât frunză și stele
Surâde-acum în fața mea Iisus...

CE HAINE FRUMOASE MAI POARTĂ IUBIREA

Ce haine frumoase mai poartă
iubirea...
Doar ei îi stă bine în chipul oricui:
Și-a celui ce zilnic respinge
mâhnirea,
Și-a celui pe care nu poți să-l supui.
Ce haine frumoase... Mă-mbrac în
iubire...
Și ura se-nvârte, în juru-mi, aiurea
ades,
Și cerul proptit pe înalt mai stă să
se mire:
Să vadă cum știu din trupu-mi să
ies...

Și intru-n iubire, în haina senină,
aleasă...
Intru-n iubire pe-o viață, pe-un
veac...
În clipa când lumea îmi zice
mireasă
Alături de cel ce-mi e ca un leac.

Ce haine frumoase mai poartă
iubirea...

CÂNTEC

Femeia care plânge de parcă ar
cânta,
Femeia care cântă de parcă-ar
săruta,
Femeia ce sărută de parcă vrea să
râdă,
Femeia care râde cu inima ei
sfântă, –

N-a săpat cu șoapta, nici lumii n-a
strigat,
Dorul circular în taină a purtat,
L-a ținut ascuns ca pe un
bun furat, –
Iubea nespun bărbatul din alt vis
adunat.

Femeia care plânge de parcă ar
cânta,
Femeia care cântă de parcă-ar
săruta,
Femeia ce sărută de parcă vrea să
râdă,
Femeia care râde cu inima ei
sfântă...

